

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Nemzeti kulturát

Metes prefektus vasárnapra összehívta Kolozsvár kulturális intézményeinek képviselőit, hogy olyan kulturaprogramot dolgozzanak ki, amely a tömegek lelki és testi fejlődését egészséges irányba lendíti, tudását és műveltségét kiegészíti és emberibb és bensőségesebb életre neveli. A nyugat nagyvárosaiban a tömegkultura magas nivón áll, ezt a nivót, hacsak megközelítőleg is, akarja elhozni Metes prefektus Kolozsvárra. Okosan látta meg, hogy az életnevelés és a szellemi szórakozások, az ismeretek kibővítése elsősorban rendszeres munkát, jól kiépített programot követel. A programot nem nehéz megalkotni: ott vannak a nyugati példák, itt csak elhatározó emberekre és a kultura szeretetére van szükség. Metes prefektusban ugylátszik van elhatározás és van kulturaszeretet. Az elhatározás annál a lépésnél kezdődik, amellyel az alkohol mérget szorítja vissza a tömegek szükségletéből. Mert az alkohol a népnevelés leghatalmasabb ellensége. Nemcsak azért, mert lerombolja, megmérgezi a szervezetet, fizikailag legyöngíti, szellemileg eltompítja, hanem azért is, mert a nehéz fizikai munkát végző dolgozó tömegeket magához csábítja és elragadja a kulturális szűkebb körök kielégítése elől. Először tehát az alkoholt kell legyőzni, erőszakkal is, azután lehet felvilágosítani a tömegeket arról, hogy az alkohol élvezete a halál csábítása. De ez csak az első lépés. A tömegeket be kell csábítani, be kell kényszeríteni azokba a termékekbe, amelyekben életproblémáikról okos szavakat hallhatnak. Szabadiskolákat kell létesíteni, amelyekben társadalmi, gazdasági és tudományos tudásszomjukat kielégíthetik. Népszerű előadásokat kell rendezni, kurzusokat és népkönyvtárt kell felállítani. Ezek az első teendők.

A hatóságok, ha észszerűség és belátás vezetői őket, sokat tehetnek az életnivó és a kulturális emeléséért, sokat tehetnek a népi élet tartalmasságáért, sokat tehetnek szociális téren, megjavítják és egészségesebbé tehetik a tömegeket, gazdagabbá és tartalmasabbá tehetik életüket, de egymagukban mégse tehetnek meg mindent. Mert az általános ismeretek kivül az egyes rétegeknek külön ismeretekre is szükségük van. Az általános kulturán kivül van egy másik: a faji, a nemzeti kultura. Ezt a kulturát nem várhatjuk és nem kaphatjuk a hivatalos gondoskodástól. Mi zsidók külön népi és külön kulturális életet is élünk. A mi kulturánk, ha külső dolgokban sokszor áthasonult és felvette a környező népek formáit, mégis egészen más és teljesen különálló. Ezt a kulturát pedig nem ápolhatja és nem gazdagíthatja bennünk semmilyen hivatalos áldozatkészség. Ezt csak mi, mi magunk gazdagíthatjuk és nevelhetjük.

Az öntudatra ébredés első parancsoló követelése: ismerjük meg magunkat, ismerjük meg azokat az erőforrásokat, amelyekből évezredek szétszóródottságunk alatt, idegen kulturák szomszédságában, táplálkoztunk, hogy fentartsuk a mi különállásunkat. Ismernünk kell ezeket a határokat, amelyek összefüznek bennünket, bárhol élünk, a világ bármely táján. Ismernünk kell ezeket a hatalmas és misztikus kapcsolatokat. A zsidóság reneszánszáján ezekben a napjaiban fel kell támasztani minden faji emléket, amik lassan elhaláltak és ki kell fejleszteni a zsidó lélek egyszerű képességeit. Minden történelmet ismerünk, ismerjük-e a magunk történelmét? Minden irodalmat ismerünk, ismerjük-e a magunk iro-

dalmét? Minden klasszikus zenét ismerünk, ismerjük-e a mi népi dalainkat?

A zsidó kultura szemmel sem szegényebb, mint bármely más nép kulturája. Az elnyomatás, a szétszóródás, a góluz sőtét korszakában, szük sikátorokban és alacsony hajlékokban forrott és erjedt a zsidó népkultura. Most már ki lehet hozni az élet ózonos levegőjére, hogy rásüssön a termő napsugár. Ma még, — egy nép vagyunk és testvérek — különböző nyelvet beszélünk. Meg kell tanulnunk a nyelvünket. De addig is, míg minden zsidó ajkáról a zengzetes héber szavak hangzanak el, oktatnunk és tanítanunk kell azon a nyelven, amelyet beszélünk. Itt Kolozsváron nagy tömegekben él a zsidóság. És ebből a nagy tömegeből csak kicsiny réteg beszél még a héber nyelvet, valamivel nagyobb a magyart, a tömegnyelv azonban a jiddis. Ez a nagy tömeg ki van rekesztve a színjátszás élvezésé-

ből. Állandó zsidó színházat kell létesíteni, amelyben váltakozva három nyelven mutatnák be a zsidó drámairodalom alkotásait. Meg kell teremteni a zsidó népkönyvtárt, amelyben minden zsidó, akármilyen nyelvet beszél, megtalálja a maga könyveit. Előadásokat és előadássorozatokot kell rendezni, zsidó problémákról, a zsidó irodalomról, művészetekről és tudományokról. Ismertető előadásokat kell tartani Erec Jiszraeélról, hogy megtanuljunk megismerjük és a távolból is meglássuk őseink földjét. Nekünk nem kell eltávoztatni az utból az alkohol fantomját, bennünket nem kell se becsábítani, se beeroszakolni a tanulás és a tudás hajlékába. Mi mindenütt ott voltunk, ahol tanulni lehetett. Ott szüünk most is: nyissák meg a kapukat. Színház, népkönyvtár és zsidó szabadiskola: de ezeket mi magunknak, magunknak és magunkért kell megteremtünk.

Hagyarszágon ismét Bethlen-kormány következik

Egyezkedés a pártokkal — Rassay a köztársaságért — Friedrich új programja — Agitálnak Burgenlandban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A magyarországi politikai válság a régi alapra stabilizálódott. Horthy Miklós kormányzó ismét gróf Bethlen István déryi miniszterelnöknek és az elnöki megválasztottak kurzus második ülésszakára. A liberális blokkal megindult tárgyalások abban maradtak, Bethlen ki is jelentette: ha nem sikerül az egységes kormányzó-pártot megalakítani, a régi munkatársakkal fogja tovább kormányozni az országot. Ez pedig azt jelenti, hogy marad a régi rendszer.

„Egységes párt” helyett „nemzeti egység”

Horthy tegnap délelőtt Bethlent designálta miniszterelnökké. Bethlen délelőtt szűkebb körű tanácskozást tartott a kizsákdapárt, keresztény-párt és disszidensek vezetőivel. A tanácskozás után a miniszterelnök kijelentette, hogy ha az egységes párt megalakítása nem is sikerül, akkor is megalakítja az új pártot „nemzeti egység” pártja néven. Kabinetjét két napon belül összeállítja.

A nemzetgyűlés összehívása keddre vagy szerdára várható. Valószínű, hogy az új kormány nem csendesülnek el a belpolitikai zavarok, a különböző pártok vezetői tovább fogják támadni a kurzust, Horthyt és Bethlent, akik kurzust jelentik. Legfőképpen a köztársaságiak azok, akik erős attakra készülnek. A párt tagjai még mindig a királypuccsot használják fel fegyvernek és arra hivatkoznak, hogy a külföld, mindaddig, amíg a monarchisztikus államformát, a dinasztikus berendezkedést kedvelő emberek állanak Magyarország élén, politikája iránt bizalmatlansággal fog viselkedni. Rassay Károly képviselő legutóbbi parlamenti beszédében ki is jelentette, hogy ha Magyarország azt akarja, hogy többet belügyeibe királykérdés címen külföldi hatalmak ne avatkozzanak, akkor proklamálnia kell a köztársaságot, mert csak ez a mód van arra, hogy az illetéktelen beavatkozásokat kikerüljék.

Friedrich programot ad

Az új kormány jelöltjei és az azokhoz közelálló politikuskok új kormányzati program felfogásával igyekeznek a magyarságot maggyózni arról, hogy a kormány, noha nagyjából a régi miniszterekből fog állni, lényegében más lesz, mint eddig volt. Friedrich István nyilatkozott ilyenképen, egy újságról

a kormány készülő új programjáról. Rámutatott arra, hogy a jelszavak politikája megbukott. Tiszteletes gazdasági politikát kell folytatni és keresni kell a szomszédos államokkal az összeköttetést és a barátságot. A gazdasági területet kell a szomszédokkal létrehozni a vámhatárok fentartásával vagy egy másikat egységes valuta bevezetésével, ami az utódállamok forgalmának lebonyolítását igen megkönnyítene. Ezáltal stabil valutát lehet teremteni, amelyet négy állam jegybankja garantálna. Nem könnyű az utódállamokkal barátságos gazdasági viszonyt teremteni, azonban mégis meg kell kísérelni, mert ez a szánás egyetlen útja a ezzel egycsapásra meggyógyulna Középeurópa összes betegségeiből.

Nyugatmagyarországon tovább agitálnak

Nyugatmagyarországon a zavarok tovább tartanak. A népszavazás nem megy végbe azzal a nyugalommal, amely a valóságnak megfelelő eredményt biztosítana. A Politische Korrespondenz megállapítja, hogy a magyar propaganda a soproni népszavazási terület elvárosságának befolyásolására rendületlenül folyik mindenféle eszközzel. A legújabb eszköz az, hogy százszor megismételt és ugyanannyiszor megcáfolt hazugságait az osztrákok kommunista propagandájáról a Burgenlandban, párisi fölerakodóhelyén, a „Temps”-ben publikálja, természetesen elhallgatva, hogy a jelentések Budapestről származnak. A Temps közleményét lenyomtatják a magyar lapok, a külföld állásfoglalásának dokumentálására.

A Politische Korrespondenz hangsúlyozza, hogy úgy Párisban, mint a külföldön mindenütt nagyon jól tudják, hogy a Burgenland megszállása minden kommunista propaganda és jelenség nélkül történt és az állítólagos erőszakoskodások is csak a magyar propagandárok fantáziájában születtek. Az osztrák külpolitika hónapok óta nehéz harcot vív minden rendelkezésére álló eszközzel Ausztria Burgenlandra vonatkozó jogainak érvényesítéséért, be kell azonban ismernie, hogy a magyarok részéről felhasználható eszközöktől továbbra is tartózkodni fog.

Az osztrák kormány a burgenlandi propagandára való tekintettel kijelentette, hogy a nagyhatalmak ama kívánságának, hogy folyó hó 27-ig ratifikálja a velencei egyezményt,

aligha tud eleget tenni, mert ha a magyar csapatokat nem vonják ki a sorsroni népszavazási területről, nem is áll módjában a ratifikálást végrehajtani.

A népszavazási terület határát elzárták, Nyugatmagyarország felől Ausztria felé megszünt a forgalom.

A zsidók Itáliában

Capri, november elején.

Az embernek azt kellene hinnie, hogy Itáliában csupa zsidó vagy legalább is túlnyomó részben zsidó él. Vannak provinciák, ahol a megéveztetésig hű zsidó típusokat lát az ember és önkéntelenül fölkinálkozik a probléma: Vannak feltűpő hasonlatosságú fajok vagy ősidők vérkeveredésével állunk szemben?

A mai Itália 50 000 zsidó lelket számlál és Pompejus óta mindig is voltak zsidó lakói az országnak, akiknek sorsa a történelem során mindig különb volt más nyugati népek között élő testvéreikénél. A zsidók számára tárt ajtó volt Itáliának majdnem minden században, akkor is, amikor az egyik országban a kereszties hadak, a másikban az inkvizíció tizedelte a zsidó népet.

Nagy zsidó kultúra virágzott olasz földön. Hol maradtak a nagy zsidó generációk? Jönnek van hinni, hogy az idők során, mint népünk annyi gyermeke, lassankint beolvadtak környezetükbe és az okozta a most is föllelhető sémi jelleg. De a déli részeken, különösen az arab invázió idejében, Sziciliában sok zsidó vér vegyült olyan vérbe.

Ezek persze csak föltesések nem tudományos megállapítások. A külső fizionómiáról nem lehet biztonsággal következtetni a fajkeveredésre. De ne időzzünk a múlttal, hanem térjünk át a jelenre.

A zsidóság külső helyzetét eléggé jellemzik a közélet olyan nevei mint Luzatti, Ottolenghi, Barzilai, Erasto, Nathan és még sok olyan név, akire Olaszország politikája és társadalmi élete büszke lehet.

Olyan ország, amely az antiszemitizmust nem ismeri (hacsak jelentéktelen vallási surlódásokra nem gondolunk). A pápa környezete egy részének féltékenysége „a jeruzsálemi zsinagóga új világbirodalma” miatt nem számítható antiszemita tényezőnek. A katolikus fölfogásban mindig szerepe volt „az egyház fölényének a zsinagógával szemben”, de a cionizmus iránt a papság nem mutatott komoly ellentétet, sőt többnyire határozottan helyeselte a zsidóság nemzeti irányu törekvé-

seit. E kérdésben egyébiránt a vatikán nem mondta ki az utolsó szót.

A cionizmusért az olasz nép széles réteg valósággal lelkesedik, amint hogy az olaszok minden nacionalista megmozdulás iránt komoly rokonszenvet mutattak mindenkor. A külpolitika a zsidó Palesztinát támogatja és az olasz politikai körök komoly és meleg rokonszennel kísérték a karlsbadi kongresszus tárgyalásait. Ha Palesztinából számottevő egyenység érkezik Olaszországba, megrohanják az interjuváló újságírók.

A héber nyelvet különösen Firenzében kultiválják nagy szeretettel. Fiatal, aktív erők vették kezükbe a hebraizálás munkáját, akik családokhoz járnak és rábeszélni igyekeznek, hogy gyermekeiket tanítsassák héberre. A hitközségek még mindig zárkóztak a cionista mozgalommal szemben, begubózzák magukat kultuszgyűgyekbe, bár újabban több hitközség belátta, hogy intézményeit nemzeti szellemmel kell telítenie és már mutatkoznak jelek arra, hogy a cionizmus terjeszkedni fog a hitközségek útján. Be kell ismerni, hogy a zsidóság kiválóbbal inkább politikai és közgazdasági téren érvényesítik tehetségüket és sokan még teljesen asszimilációs állapotban vannak, de ez nem jelenti, hogy zsidó megmozdulásoknál tehetségüket ne állítanak a zsidó ügy szolgálatába. Még lehet állapítani, hogy Olaszország zsidó notabilitásai soha nem bujtak el általános zsidó feladatok teljesítése elől.

Sok gazdag zsidó él Itáliában, de igen sok a zsidó proletár is. Rómában és Livornóban rengeteg szegénysorsú zsidó ember tengődik.

Zsidók és olaszok jó barátságban élnek egymással. Közös testvéri benső vonásokat lehet megállapítani közöttük, hiszen ugyanaz a kék tenger övezi a Karmel hegyét, mint a Venetot. A költészetet trajongó nép nehéz nemzeti küzdelmüket szeretettel kíséri.

Erich Max.

Felhívás. Az erdélyi, bánati, máramarosi és körösvidéki Mizrahi szervezések elhatározták, hogy a folyó évi december 5-én Clujon kezdődő cionista konferenciát egy nappal megelőzően, tehát december 4-én vasárnap este a cluji Chevrá Kadisa helyiségében, Szentlélek-utca 1. szám alatt előértekezletet tartanak oly célból, hogy a tárgyalás alá kerülő fontos ügyekre nézve egyöntetű megállapodásra jussanak és ezáltal a tanácskozások rövid és harmonikus lefolyásuk lehessenek. Tisztelettel felkérjük edényfogva az összes Mizrachista delegátusokat, hogy a fent említett időben az előértekezletre megjelenni siveskedjenek. Oradea Mare, 5682. Márcshesvan hó 21. Mizrahi vezetőség.

Gadi története egy tanulsággal

Ira: S. Czernichowsky

(Szabó Imre fordítása)

„Senki emberfiát meg ne vess.” Ne szégyenlő meg a szegény ember, ne nézz át egy ember fején, akinek nincs szép arca és nincs jó ruhája, ne nézz ferdén hibás vagy lerongyolódott emberre, aki a fürdő mögött, valahol a község végén lakik, ne ved meg, mert a keze terges, a körmei sárgultak és az ujjai olyan érdések, mint a ráspoly, míg neked, há! istennek, szép fehér kezecskéd van, mint egy virág, aki az após kosztján él és semmit nem dolgozik és világot nem fogna kezét egy malommunkással, akinek a feje, a törzse, a csizmája tele van liszttel. Ne húzódozz tőle attól való féltelmedben, hogy menté isten befeléérti fekete sima ruhádat, ne hídd, hogy annak az embernek a lelke, akit messze mögötted tudsz, sárból való. Ne hídd, hogy az a zsidó, aki a bethamidrasban a legutolsó padban ül és atyjának atyja és minden őse soha különben nem ült, hogy alacsonyabb rendű nálad, mert te állandóan főt az első sorokban ülsz. Ugyanaz az isten, aki téged teremtett, őt is életre szólította és épan úgy a te Atyád, mint az ővé. Mesét monddok, hallgassatok meg.

A mese egy templomszolgá fáról szól, Gadinak hívták, isten szerencsétlen teremtése volt szegény. Senki a világon nem tudta, hány esztendő volt és borzas szakállal, lesült, rán-

cos képe soha senkinek nem tudta elárulni éveit. Fésülőtlen hajával, lerongyolt toldott-foltozott ruhájával, zsiros ujjával, fölfeslett zsebeivel és slaktalan kalapjával, amin minden látszott, kivéve a posztó és legalább is husz osztendős lehetett; kiforgatott csizmájával, amelyet soha zsirral nem kentek és nadrágjával, amit zsirral kötözött össze, nem volt valami kívánatos látvány, nem is beszéltek az ingéről, amit a mellénye alatt viselt. Ha a szájába néztél, egyetlen fogat nem találhattál benne és ha egyszer-másszor mosolygott... megindult a nyál a szájából. Az ember — isten bocsássa meg bűneinket — rosszul lett, ha ilyenkor látta.

Ahogy főt említettem, senki sem tudta, mikor született, hány osztendős volt. Mindig is ebben az állapotban ismerték őt, tudták róla, hogy anyja tisztességes zsidó asszony volt, kicsi, beesett, aszott, mint egy forgács, apja Ruben, a samesz nagy darab ember volt és részeges, ellenségeinek legyan mondva. A klauzban minden munkát Gadival végeztek, minden súlyos tennivaló az ő vállán volt, minden pénteken ő mosta fei a klauz padlóját, amihez más városban erős napszámot fogadnak, ő azt egyedül végezte. Sőt, felszedgette a papirdarabokat, megtisztította az abjakot, megpuccolta a függő gyertyatartókat és leszedgette a gyertyák fagyujját. Ő töltötte meg vízzel a viztartót, kizsájtotta a törülközőket, télviz idején ő tütötte a helyiséget, egymaga hasította a fat,

Emelni kell a tömeg kultúráját

Harc az alkohol ellen — Metes prefektus társadalmi akciója

Vasárnap délelőtt értekezlet lesz a vármegyeházán, melyen az emberiség egyik legnagyobb ellensége, a nyomor, a bűn és a műveletlenség szülőatyja, az alkohol, a koresma, az iszákosság és tüdővész ellen intéznek hadat. Az értekezletet dr. Metes Péter kolozs megyei prefektus hívta össze s meghívójában a következőket mondja:

— Az alkoholizmus elleni sikeres küzdelem érdekében szükségesnek tartom, hogy a társadalom is tegyen meg mindent, amit módjában áll cselekedni s a hatóságok, egyházak és kulturális intézmények vezetésével együtt oly irányu tevékenységet fejtsen ki, amely a cél elérésére szolgál.

Munkatársunk ezirányban beszélgetést folytatott a prefektussal, aki az alkohol elleni küzdelem programját a következőkben vázolta:

— A sok politikai és gazdasági kérdés között van egy másik kérdés, amely most már azért is aktuális, mert a tél beálltával mindenkinek több idő áll rendelkezésére vele foglalkozni. Ez a kérdés a tömeg kultúrájának emelése. A falvakban immár egy éve van érvényben az a rendelet, hogy vasárnap a korcsmáknak nyitni nem szabad. És mondhatom, az eredmény nagyon szép. Sokkal kevesebb a kihágás és a bűnözés, mint azelőtt és nagyon sok ember szokott le az italtól. A városokban ezt a tilalmat nem lehet elrendelni, mert sokan étkeznek oly helyeken, ahol italt mérnek. De annyit mindenesetre el fogok rendelni, hogy vasárnap délutánonként két óráig minden italmérés, kávéház és más mulatóhelyiség zárni köteles. Érintkezésbe fogok lépni minden kulturális intézménnyel, hogy az italtilalom ideje alatt népszerű ismerető előadásokat tartsanak, egyszerre többet is. S remélem, hogy ezekkel az előadásokkal, kitartó munka s türelem árán fokozatosan sikerülni fog, a tömeg kultúráját, ha nem is nyugati nivóra, de mai napig lényegesen magasabbra emelni. Ennek elérésére nemcsak a szót fogjuk felhasználni, hanem a színházakban is ennek érdekében fogunk propagálni s a mozikban is rémdramák helyett, ismeretterjesztő s felvilágosító szórakozást fog találni a nép. Amilyen szabad gimnázium létesítésére gondolok, mint amilyenek minden nyugati államban vannak. Hivatalos helyen is tárgyalásokat folytattam ebben az ügyben és Groza miniszter nem idegenkedik attól a gondolatától sem, hogy az akciót állami támogatásban részesítse.

forrácsot szedgetett, petróleumért ment, kivitte a hamut és ha a vakolat lehullott valamely falról, akkor Gadi tapasztotta be. Ha kecské mentek a templom rői felébe és feltörték a földet (mert akkor még nem volt padló), akkor Gadi friss földet vitt és homokot és megtöltötte a gödröket. Ha erős eső a klauz küszöbét széjjelvitte, akkor Gadi kövekből új küszöböt készített, Gadi bemászott a kéménybe, szóval nem volt munka, amit Gadi el nem végzett volna és semilyen munka nem fárasztotta, legalább is emiatt soha nem panaszkodott. Mit csináljak, szokta némelykor mondani. Mi egyebet csinálhatok, mint hogy dolgozzom.

— És ha a klauzban nem volt munka, akkor mások dolgoztattak vele. Nem is beszélve a gondnokról, a papról, a metszőkről és a kántorokról. Mindenki a városban a legkisebbtől a legnagyobbig, mindenki uralkodott fölőtte és rendelkezett vele. Ha bekellett dugaszolni egy lyukat, azt Gadival végeztették, Gadi hívta a dajenokat a paphoz, s saktart a mézárshoz, az embereket a chevra-kadisa ülésre. Jómódu asszonyok maguktól hívták őt a vásárra, hogy cipelje utánuk a libákat és a csirkéket, a gondnoknál cibéret készített, a papnál besavanyította az ugorkákat. Itt korpát kevert a tehenekek, amott forgácsot szedgetett, a gyerekeket, akik nem akartak a chéderba menni, Gadi vette a vállaira, ha válás volt a rabbi előtt, akkor Gadi lejárt a lábait; az újszülött-ünnepségeknél ő volt az

Küzdelem a házelnökségért

Személyi aspirációk a kormánypártban — Felülkerekedett a nemzeti párt balszárnya — Alakulóban a liberális ellenzéki blokk

— Az Új Kelet tudósítójától —

A parlamentet holnapután megnyitják. A politikusok érdeklődése most a törvényhozó testületek új vezetőségének megválasztása felé fordul. A kormánypárt egy részének személyi ambíciói vannak és a régi elnökséget új emberekkel kívánja felváltani. A kormánypártban lappangó ellentétek, amelynek ellenzéki körökben nagy fontosságot tulajdonítottak és a többségi párt szabadulásának reményét keltették fel, kizárólag ezekre az egyéni aspirációkra vezethető vissza. A párt egy részének kívánásai azonban korántsem teljesíthetetlenek és a kormány hajlandó is honorálni ezeket. Averescu miniszterelnök kijelentette, hogy teljesen szabad választást enged csak

akét elnök személyét kívánja maga meghatározni.

A kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a kamara lenökevé továbbra is Duilu Zamfirescut, a szenátus elnökevé pedig megint Coanda tábornokot válasszák meg, mert a múlt őszezeken mindketten jól megállták helyüket. Emlékeztetnek arra, hogy a most következő őszezeken nagyon mozgalmassá, sőt viharosnak ígérkezik és így nehezen lehet majd nélkülözni a két volt elnök ismert energiáját és tapasztalatát. A kormánypárt parlamenti tagjai szombaton értekezletet tartanak a szenátus üléstermében. Az értekezleten megejtik a jelöléseket a szenátusi és kamarai tisztségekre. Nagyon valószínűnek látszik, hogy a többség figyelembe veszi a kormány óhaját és csak az alelnökök, kvasztorok és jegyzők személyét illetően érvelnek a maga akaratát. Az értekezleten különben Averescu tábornok is részt fog venni, aki hír szerint, politikai expozé fog tartani és tájékoztatni fogja pártbivelt legközelebbi tervéről.

A parlamenti munkát illetően a frónbeszéd nyújtott eddig csak tájékoztatást, amely felsorolja a legsürgösebb törvényjavaslatokat. Lehetséges azonban, hogy az a program, melyet a frónbeszéd ad, módosulni fog, tekintettel a parasztpárttal most folyó és minden bizonytalansággal járó tárgyalásokra. A parasztpárt egyik lényeges követelése,

az agrárreform módosítása.

A reformot Take-Jonescu egy nyilatkozatában máris siet megvédelmezni.

Nemcsak mint miniszter, hanem mint jogászember is, az agrártörvény alkotmányos szempontból is kifogástalannak tartom — mondotta a külügyminiszter. A törvényt az alkotmány előírta

első és az utolsó. Az újszülött apjánál szolgáló teendőket látott el, a bábaasszonynál cseléd volt. És maguk a cselédek is úgy bántak vele, mintha szolgájuk lenne. ... Lakodalom volt valahol? Gadi úgy dolgozott, mint egy öszvér. Ki vitte a deszkákat a szőkei pódiumhoz? Gadi. Ki vitte a klauzából az ülés színpódiumára a székeket, padokat? Gadi. Ki futott edényért? Gadi. Halért, húsról, cukorért, manduláért? Gadi. Gadi küldte a palinkáért, borért, ha valami muláság akadt, az ember azt hitte, nem is egy, hanem tíz Gadi dolgozik, akik különböző helyekre futkosnak és mindegyik homlokáról csurgott az izzadság és ha azt hiszik, hogy ezért valamit kapott ellenértékül, akkor tévedtek, mert mire is való az ilyen embernek a pénz?

És tudjátok-e hogy mi mindent cselekedett, amikor Elul hónapja kezdődött a szent napokkal, amikor a klauzai zsidók pora es sara ut n tisztogatni kellett. Bejöttek és már volt szolgájuk Gadi személyében. Husvét előtt pedig Gadiak el kellett mennie a macsesztűkhöz macsaszt hordani. És amikor ezt elvégezték, akkor libákat vitt a sauterhez, megkoppasztotta őket és mondanom sem kell, hogy Gadi szegény egy töpörttyűt sem izlett meg e libákból. ...

És azt hiszik, hogy a szombat vagy ünnepnap nyugalmát érezte valaha, vagy az ima ajtóosságáról tudott-e? Imaközben ezretelek küldtek. Nem is emberi dolog volt, amit

kétharmad többséggel szavazták meg. Az 1914-ben választott parlament 1917-ben megkezdte az alkotmányrevíziót és a kisajátításra vonatkozólag úgy döntött, hogy azt kétharmad többséggel kell megszavazni és az alkotmány elvei közé felvenni. Ezzel megadták a jogot a következő kamarának is, hogy ezt a kérdést elintézzék. Az összes kamarák — kivéve a Manghilonan országgyűlést, melynek munkáját semmisnek nyilvánították — fel voltak hatalmazva a revízióra s a jelenlegi parlamentől sem lehet ezt elvitatni.

A parlamenti őszezak megnyitásával újból időszertűvé válik a kérdés, mi történik a távolmaradó képviselők mandátumaival. Amennyiben a kormány alkalmazni óhajtja a házszabályokat, a távolmaradók mandátumait meg lehet semmisíteni. Ebben az esetben

a kormány ki fogja írni a részleges választásokat,

amelyek bizonyára kíméletlen küzdelem jegyében fognak lefolyni. Kormánypárti részről már most megindult a hangulatkezelés és azt akarják az ellenzéknek szuggereálni, hogy ha következetes akar maradni, úgy a választásokon nem vehet részt. Az ellenzéknek ezzel szemben azt hangoztatják, hogy az esetleges időközi választások eredménye dönti el a kormány sorsát, mert ezek a választások fogják a nemzet akaratát hűen kifejezni.

Az ellenzéki erők új csoportosulása különben — amint az előre látható volt — már megindult. Goldis László a politikától, visszavonult és vele a nemzeti párt jobb szárnya, amely a liberálisokkal való paktumot annyira óhajtotta, — elveszti befolyását a párt irányítására.

A pártban most a tekintélyesebb demokrata baloldali kerület tulsulyra

és az erőteljesedés máris érezteti hatását. A nemzeti párt balszárnya Dan Sever és Nanu lelkes vezetésével közeledést keres a parasztpárttal, aminek annál kevésbé van nagyobb akadály, mivel a két párt vezetői között a viszony mindig barátságos volt. Az egyetlen dolog, ami a két pártot elválasztja, a parlamentbe visszatérés kérdése. Ezenkívül a Jorga-Stora ellentét nehezíti meg a nemzeti ellenzék és parasztpárt együttműködését. Ugy tudják azonban, hogy ezek az ellentétek sem áthidalhatatlanok és ebből a közeledésből egy őszintén liberális és komolyan demokrata ellenzéki blokk körvonalai bontakoznak ki. Ennek a blokknak a megszervezése annál sürgetőbb,

elvégezt. Hiszen jó dolog istennek tetsző parancsolatokat végezni, de vajjon miéve az, amikor a sok munka ellenében Gadi a klauzban csak csufaságot és gonyt kapott. Istennek tetsző cselekedet, adni szegény embernek egy levetett rend ruhát. De kérdezzétek meg tőle, magához kérte-e valaha kemény télviz idején valaki ezekkel a szavakkal: Gadi nesze, itt van az uram elhordott, elkopott mellénye. Ilyesmi soha nem történt. Mindenkinék szolgálólatot tett és ha már valaki adott neki egy-egy ruhadarabot, akkor nyáron kapott egy pár rongyos nehéz eszmiát, amelyeket húzták, égették lábait. Mindenki ezt mondta: ugyan mi is ért az ilyen az öltözködéshez. Gadi. Gadi — mondják neki — a szomszéd kertjébe eltevédt a tehénkém. Gadi siet kizavarni a tehénét. Sebuotra Gadi szeri össze a lombot, őszkor a fűzát is ő szedegeti hosánora. És tūri, hogy a parasztluk verjék. Ha a faluból halottat hoznak, ő örökdió a cinteremben fölötté. — Mindenre jó Gadi, de arra is, hogy ő ássa meg az idegen halott sírját, ha hideg van vagy esik az eső és a Chevra Kadisa munkása lusa megásmi a gödröt.

Mit nem végzett és mi mindenre nem volt jó Gadi. Ha bolondot kellett őrizni, egy ezüst hatosért, Gadi napokig őrizte az őrt. Nem törődött vele, ha arcát összekermolta, ha husába harapott.

(Folytatjuk.)

mert az ellenzék reakciós csoportjai is megmozdultak.

Nistor volt bukóváci miniszter ugyanis az egyesült demokratapárt csernovici kongresszus alkalmából levelet intézett Bratianuhoz, melyben kéri, hogy legyen segítségére az Averescu elleni harcban. Nem lehet kétséges, hogy Bratianu örömmel tesz eleget a hívásnak és erről a sőtét szövetkezésről még sokat fogunk hallani.

Ami egyébként a parasztpártot illeti, bizonyos, hogy a parlament megnyitását már részt vesz. Ez természetesen nem jelenti ellenzéki magatartásának feladását, amint azt liberális oldalon hangoztatják. A párt lapja, az Aurora, ma megütközéssel állapítja meg, hogy a most folyó királyi kihallgatások során a parasztpárt egy tagját sem hívták meg, hogy véleményét a mai helyzetről tolmácsolja az uralkodónak. A néppártiak ezt azzal magyarázzák, hogy a kihallgatásokon csupán a parlamentbe való visszatérésről esik szó és a parasztpárt már ugyanis visszatér.

Ellopták a kolozsvári — apahidai telefonhuzalokat

— Az Új Kelet tudósítójától —

Néhány nappal ezelőtt a kolozsvári posta-igazgatóság észrevette, hogy több telefonhuzal nem működik. Az igazgatóság haladéktalanul jelentést tett az állambiztonsági hivatal éjjeli inspekciónak, amely nyomban intézkedett, hogy a Kolozsvárhoz közeleső vonalakat vizsgálják meg. Rövidesen rájöttek, hogy Apahida és Kolozsvár között a vasut mentén több huzalt leszakítottak. Az egyik pónán kis kagylót találtak, amiből a nyomozás első stádiumában arra következtettek, hogy kémkedés történt, valaki kihallgatta a hivatalos beszélgetéseket, azután ellopta a huzalokat.

A nyomozásnak ez a feltétele nem bizonyult helyesnek, mert másnap Ke-di kapitány, aki nagy apparátussal fogott hozzá a nagyobb bűnyűnek látszó eset kibogozásához, rájött, hogy egyszerű lopásról van szó, ami azonban végzettsé váló következményekkel járhatott volna.

A közbiztonság emberei rájöttek, hogy az utóbbi napokban kolozsvári vaskereskedőkhöz igen sok dróthuzalt vittek megvételre és nyilvánvaló volt, hogy ezeket a dróthuzalokat csak bűnös úton szerezhették be az eladók. Később már olyan tömegeket kінáltak eladóra, hogy legtöbbször kocsin kellett azt odavinni. Legutóbb Angbel üzletébe vittek dróthuzalokat, a kereskedő azonban visszautasította az árut, amelynek eredetét ő maga is gyanusnak találta.

A sziguranca emberei fáradtságos nyomozás után rájöttek, hogy egy Kepes József nevű mechanikus, aki hosszú ideig szolgált Horthy hadseregében és átszökött, követte el Fekete János nevű társával a dróthuzal-lopásokat és nemcsak a Kolozsvár és Apahida közötti vonalon, hanem Marosvásárhely környékén is garázdálkodott. Kepes Józsefet és társát a rendőrség elfogta. Mindkettő bevallotta a ténylegre tört cselekményt és azzal védekeznek, hogy keresetükből nem tudták igényeikhez képest megélni. Kepes, aki szakember, elmondotta, hogy a haligát azért szerelte fel a dróthuzalra, mert próbálta, hogy melyik vonalon beszélnek. Ha olyant vágott volna le, amely ezekben van, akkor erre már munkaközben rájöttek volna, azért csakis azokat vágta le, amelyekben akkor nem dolgoztak. Rendőrséget éjnek idején „működtek”.

A dróthuzalvált átadta az ügyészságnak, az iratokkal együtt. A tolvaj Kepes József és társa ügyét legközelebb fogják a kolozsvári törvényszéken tárgyalni. A huzalok rendbekerítését a tett elkövetését követő napon megkezdték.

— A hadügyminiszternek megbeszélése a tábornokokkal. Bukarestből jelentik: Kascanu hadügyminiszter tegnap hosszabb megbeszélést folytatott a Bukarestben tartózkodó tábornokokkal. A tanácskozásokon Károly trónörökös is részt vett, aki a tengerészet generálisinspektora.

Washingtonban nem szerelnek le

Briand a rajnamenti amerikai csapatokért — Stinnes Oroszországgal tárgyal — Királypuccs Bajorországban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A leszerelési konferencia legutóbbi ülésén, Kína ügyét tárgyalta és három határozatot hozott: 1. A konferencia lemond arról, hogy Kína függetlenségéről tárgyaljon. Ami a hatalmat illeti, azt teljesen és véglegesen Kínára ruházza. 2. A konferencia Japánt a Kína fölötti protekturátus helyett Santunggal elégti ki. 3. A konferencia szigorúan megállapítja azokat a zónákat, ahol a jövőben az Egyesült-Államok terjeszkedhetik.

Ezután az öt nagyhatalom képviselői elhatározták, hogy három bizottságot állítanak össze, amely a háború új módszerének ellenőrzésével fog foglalkozni. Az első bizottság a hadiaviatika különböző kérdéseivel, a második a gázok és gázbombák használatának ügyével, a harmadik a háború folyamán alkalmazott más népjogellenes eszközökkel fog foglalkozni.

Briand az amerikai megszállásért

Az általános leszerelés kérdésében még mindig eltérők a vélemények.

Briand a „New York Herald” munkatársának kijelentette, hogy ragaszkodni kell ahhoz, hogy az amerikai csapatok megmaradjanak a Rajna mellett, mert a Rajna mellett lobogó amerikai zászló siettetni a németek erkölcsi leszerelését, minthogy az amerikai csapatok siettetik a szövetségesek győzelmét. Benes cseh-szlovák miniszterelnök is értesítette a leszerelési konferenciát, hogy Cseh-szlovákia mindaddig nem tud leszerelni, míg határát felelőtlen bandák nyugtalanítják.

Általában minden arra mutat, hogy a leszerelési konferencia véget fog érni anélkül, hogy a háborút viselt államokat igazán leszerelje.

A francia delegáció a mai napon már el is indult Brianddal együtt Washingtonból. A tengerészeti szakértők még ott maradtak és bevárják a konferenciának a tengeri leszerelésre vonatkozó határozatát.

Stinnes tárgyalása a bolsevikokkal

A német politika legfontosabb eseménye Stinnes londoni útja, amelyet a lapok legkülönfélébb formában kommentálnak. A „Le Temps” Stinnes londoni útjáról azt írja, hogy Stinnes célja kölcsönt szerezni a német iparvállalatok részére. Bergmann viszont Amerikában tárgyal kölcsönért és lekötö a német ipari részvényeket. A „Le Temps” arról is tud, hogy ha Stinnesnek nem sikerül a kölcsön megszerzése, úgy a birodalmi kormány feloszlatja a birodalmi gyűlést és kéri az új választásokat.

Annai mindenesetre bizonyos, hogy Stinnes közgazdasági tevékenysége kezd erősen kihatni a politikára is. Különösen Oroszország ügye az, amely Stinnes missziójának szoros összefüggésben van. Stinnes, ugylátszik, a legkomolyabban foglalkozik azzal a gondolattal, hogy Oroszországot újra bekapcsolja a világforgalomba. Londoni útja előtt is több orosz bolsevista küldöttséggel tárgyalt Berlinben egy tervezetről, amely Anglia, Németország és Oroszország szorosabb gazdasági együttműködéséről szól.

Királypuccs Bajorországban

Még egy érdekes esemény foglalkoztatja Németországot. A bajor monarchisták tegnap királyt akarták kikiáltani Rupprechtet. Rupprecht azonban még nem tartotta időszereinek a királyság visszaállítását. Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy a magyar kormány Lajos bajor király halála alkalmával Rupprecht részvétlenségét intézett, melyben a Felsőeg megszállást használja. A német szociáldemokrata párt diplomáciai akciót sürget a magyar kormányval szemben, mert ebben a megszállásban a német köztársaság kigunyolását látják.

A szendfusi merénylet és a zsidók

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukaresti cionista lapjaink, a „Mantuirea” írja: Ma egy éve, hogy bombarobbanás reszketette meg a szenátus falait, a merénylők azonban mind-egyideig rejtve maradtak a mindentudó rendőrség előtt. Sokszáz embert tartóztattak le azóta, mindenféle fajta és nemzetiségű embereket, akiknek mind-egyikében merénylőt sejtettek. A többi aztán a szuggeszció végezte el. Az egyik újság tudni véli, és világgá kürtöli, hogy a merénylőt három zsidó követte el. A szuggeszció révén ez hitté válik, ami nem is nehéz dolog az antiszemitizmussal túlfűtött levágásban. Így válik a kevéssel ezelőtt még gyávának kürtölt zsidó vérszomjas emberlővé. A zsidó! A három zsidó! Három személyről van itt talán szó? És egyáltalán személyekről van itt szó? Nem! A zsidót sohasem tudták egyedülálló individumnak, egyénnek elképzelni. Az antiszemitizmus tudatában a zsidóhoz mindig hozzátapad a rokonság, a származás, a faj. Most is így történt. Az egyik bukaresti lap már külön kiadásban jelenti, hogy „a zsidók” követték el a merénylőt. Miért? Mert Max Goldstein zsidó. Ő volt-e valóban a szenátusi merénylőt elkövetője vagy sem, bennünket nem érdekel. Ezt majd a pártatlan bíróság fogja eldönteni. De érdekel a figyelemre méltó tény, hogy az antiszemitizmus az egész zsidósággal azonosítja őt és két társát.

Most következik azonban a dolog szomorú fejezete. Az antiszemitizmust nemcsak az antiszemiták szítják gyűlölködésükkel, de igen gyakran maguk a zsidók is, illetőleg egyes felelőtlen zsidó elemek, rövidlátásukkal és jószándéku baklövéseikkel. Mert arra a hírre, hogy zsidók voltak a szenátusi merénylők, nem késik holmi „Zsidó Tanács” nyilatkozatot közzélni a lapokban, hogy mélyen sajnálkozik a történetek fölött és hogy a nagyromániai zsidóság nem azonosítja magát a tettesekkel.

Par évvel ezelőtt egy bolgár diák követett el hasonló merénylőt a szenátusban. Közre is került. De vajjon a romániai bolgároknak eszükbe jutott-e hasonló protestálás. Vajjon nyilatkoztak ők is, hogy nem azonosítják magukat a merénylővel? Szó sincs róla. Miért protestálnak hát éppen bizonyos zsidók? Mi nemcsak hogy Max Goldsteinnel nem azonosítjuk magunkat, de annyira távolállunk az ügytől, hogy ama bizonyos protestáló „Zsidó Tanácssal” sem vállalunk szolidaritást.

Az orosz helyzet

Biha, nov. 24. (RIL.) Egy itteni lap közli egy ismert orosz szocialistának rigai barátjához intézett levelét, amelyben többek között a következőket írja:

Az oroszországi helyzet reménytelen. Nemsokára beteljesedik az egész orosz nép végezte. Az éhezők száma több 30 milliónál, itt már filantrópikus segítség sem sokat használ. Mihelyt az éhség bejut a városokba, mindennek vége. Az intelligenciának ama csekély rétege, amely eddig még meg tudott menekülni a rendkívüli bizottság golyóitól, feltétlenül elpusztul.

A napokban megölték a börtönben Tichvinszky professzort. Mielőtt a bíróság ítélezkézt volna felette. Nem tudta őt megmenteni Gorkij, akihez régi barátság fűzi, sem pedig Lenin, aki hosszú évek óta ismeri. Ime Lenin egy mondanása a legutóbbi napokból: „Ha tudtam volna, hogy az orosz nép ilyen, nem tettem volna meg kísérletemet és elejétől fogva együtt működtem volna az intelligenciával. Most már majdnem késő.”

Ausztria küldöttsége Washingtonban

Bécs, november 24. Jelentette már az Uj Kelet, hogy Ausztria egy pénzügyi delegáció Washingtonba való küldésének tervével foglalkozott. Ez a delegáció azonban csak akkor indulna el, ha biztosítékokat nyerne arra, hogy Washingtonban az osztrák hitelkérdés megoldására döntő lépéseket tehet.

Mint bécsi tudósítónk most értesül, a delegáció eszméje a bécsi nagyantant diplomáciájának köréből indult ki és az 5 körzeti-tésüktől várja most Ausztria, hogy az esetleges küldöttségnek Washingtonban méltó szerepet biztosítsanak. Minthogy Európa államainak pénzügyei nem szerepelnek a washingtoni tanácskozás programján, az osztrák delegáció megjelenése és meghallgatása egész különös kitágítást jelentene a konferenciának.

A bécsi és brünni zsidó diákok helyzete

A brünni diákok kérése az utód-államok zsidóságához

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A monarchia összeomlása után az újonnan keletkezett államok zsidó diáksága az eddiginél sokkal nagyobb számban keresi fel a bécsi egyetemet. Azoknak a helyzet, akik hazulról semmiféle anyagi támogatásban nem részesülhetnek, kétségbeesítő. A különböző gazdasági és politikai csoportok vezetői, látván a zsidó diákság hallatlan nyomorát, félretették minden elvi ellentétet és megalakították a nélkülözők támogatására a zsidó menzát. Fáradságos munka után sikerült részlegesen mindazokat az akadályokat elhárítani, melyek a menza humanitárius tevékenységének mind szélesebb térra való terjesztését gátolták. Közadakozásból olyan tekintélyes összeget teremtetek elő, amely lehetővé tette a több száz éhező diák ebédjéről és vacsorájáról való gondoskodást. Ma már a Zimmermannplatz és a Mariannengasse sarkán kétszázötven ember számára berendezett étterme van a menzának, ahol naponként hat turnusban ezarkétszázötven zsidó diák kap ebédet és vacsorát.

A menza élén gazdasági bizottság áll. A vezetőségben nagyjából a cionista / csoport képviselői vannak, akik a legnagyobb objektivitással végzik a felvételt. Minden zsidóval, lássu egyetemi hallgatót felvesznek, aki igazolni tudja, hogy szegénysorsra. Azok, akik nem teljesen szegények, tehát hazulról valami támogatásban részesülnek, az ebédért és vacsoráért naponként 75 koronát fizetnek. Akik rosszabb viszonyok közt élnek, azok 50 koronát, az ugynevelt felszabadok 25 koronát fizetnek és a minden támogatás nélkül levők teljesen díjtalanul kapják a menza ebédjét és vacsoráját. A utóbbi időben sikerült a vezetőségnek egy amerikai segítőbizottsággal összeköttetésbe lépni, ahonnan most teljesen díjtalanul négy százötven ember számára kap a menza élelmiszerét. Egy bécsi humanitárius társaság, a Fraiteich, is támogatja a menzát. A menza fenntartásához szükséges többi anyagi eszközöket részben közadakozásból, részben pedig a cionista csoport által rendezett felolvasások, kurzusok és művészeti előadások levételéből fedezik.

Sokkal súlyosabb és reménytelenebb a Brünnben tanuló zsidó diákok helyzete. Mindazok, akik a budapesti műegyetemre nem iratkozhattak be és ennek következtében a brünni műegyetemen folytatják tanulmányaikat, a legkétségbeesítőbb anyagi gondokkal küzdenek. Körülbelül ezer zsidó diák tanul jelenleg Brünnben, ezeknek csak egy kis hányada tud rendszeresen megélni, a többiek nyomorognak. A brünni zsidó diákság szorongatott helyzetében összefogott és megalakította az Unterstützungsverint. Mihelyt végetért az első szemeszter, ez az egyesület az utódállamok minden nagyobb városába elküld néhány diákot, hogy anyagi támogatást szerezzenek. Az egyesület már most értesítette az összes zsidó közintézményeket a diákok jöveteléről és előre is kérte segítségüket.

Bizonyosra vesszük, hogy Erdély zsidósága nem fog a segítség elől elzárkózni. Figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a zsidó tanulóijuságnak ma egyedül a brünni műegyetem áll rendelkezésére és magunknak használunk, ha diákjaink küzdelmes pályáját megkönnyítjük. Szükség van zsidó mérnökökre, ők fogják felépíteni a zsidó Palesztinát is.

A Radoszlavoff-per. Szófia-ból jelentik: A Radoszlavoff-perben a bíróság folytatta Zsekov tábornok kihallgatását, aki többek között elmondotta, hogy amikor Ferdinánd bolgár király felajánlotta neki a generalisszimusi méltóságot, ő kérte a királyt, vállalja el személyesen a fővezérséget, mire a király kijelentette, nem vállalhatja magára ezt a feladatot, mert nem bírja a bolgár nép kellő bizalmát és ez zaklatást idézne elő a bolgár nép és hadsereg között. Zsekov ezen kijelentései szenzáció erejével hatottak.

HIREK

AZ UJ KELET tartalmaja:

Szerkesztőség 877
Kiadóhivatal 844
Zs. N. Sz. 558

Együtt, nem egyedül

A kórházépítési akció, amely az ősi zsidó irgalmasságból forrt ki, két ágra szakadt és bárha egy célt keres is a kötéle törekvés, az egyirányban haladók mégis úgy néznek egymásra, mintha két táborban dolgoznának a nemes ügy érdekében.

Mi már lezöngesztük álláspontunkat. A zsidó országos kórház nem pártkérdés és, ha vannak ellentétek, át kell hidalni azokat, hogy a nagyszerű koncepció minél korábban tétő alá juthasson.

Az eszmét kétségkívül a Poale Cedek vetette fel először és az ő lelkes tábora vitte is bele a köztudatba. Az eszmének nem árthat, hogy másokat is tevékenységre serkentett. A második akció az elsőt igazolja. Viszont a príusz kérdése ne kedvetlenesen el senkítse. A betegek érdekeit kell megvédeni, nem apasági jogokat, smik ilyen nagyhercegi kérdéseknél nem tulságosan fontosak.

Bizonyosan tudjuk, hogy a Poale Cedek nem erkényességéből vitatja elsőbbségi jogát, hanem azért, mert biztosítani akarja az akció belső egységességét. De az egységesség sem sokat ér, ha erőtlén. A kórház-ügy érdeke azt követeli, hogy a mozgalom új erővel gyarapodjon meg. Ha van egy másik csoport is, mint ahogy van, amely szintén kórházat akar építeni, akkor nem szétválasztani, hanem egyesíteni kell a két törekvést.

Mi ezt a tendenciát védelmeztük és ez az álláspont a pártoskodásnak még a gondolatát is kizárja. Nem is egészen érthető, hogy két egyenlő törekvés körül miért kedvezzen a közfelfogás inkább az egyiknek, mint a másiknak. Nincs jézán ember, aki kívánhasa, hogy az egyik tábor rovására a másik kerekedjék fölül, most itt csak egy értelmes kívánság lehetséges: együtt erővel a köztöb akció. A Poale Cedek organuma fölveti a kérdést: egyedül, vagy másokkal. Mi erre csak azt felelhetjük: együtt és nem egyedül. Hiszünk is, hogy azok a tárgyalások, amelyek az egységesség céljából megindultak, eredményre fognak vezetni.

— Személyi harcok a nagyváradi iparkamarában. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara vezetőségének kebelében legutóbb személyi villongás tört ki. Jakob József Bihar megyei és Nagyvárad prefektusa, Fetu János iparkamarai elnök helyébe, akit még Popa György, volt prefektus delegált, Barbu Romulus, a Bihoreana Bank igazgatóját nevezte ki. Az új elnök tegnap akarta elfoglalni hivatalát, azonban sem F. tut, sem Oláh Bélát, sem Pop János titkárokat nem találta a hivatalukban. A prefektus kijelentette, hogy ezzel a passzív rezisztenciával szemben kénytelen lesz karhatalmat igénybe venni, hogy Barbut az iparkamarai elnöki székébe bethesse. A villongások háttérében tulajdonképpen politikai, sőt pártpolitikai okok vannak. A kamara elnöke tényleg dr. Moskovic József, akit még a kamara autonómiája idején választottak meg. Nemrég csorbították meg ezt az autonómiát assal a rendelkezéssel, hogy a választott iparkamarai elnök mellé a prefektus egy másik elnököt is delegált. A harc azért tört ki, mert az egyik delegált Averescu párti, a másik pedig a liberálisok köré tartozik. Az ügyben érdekes fordulatok várhatók.

— Román kápolna Szófiában. Bukarestből jelentik: A szent szinódus tegnapi ülésén tárgyalta a bolgár metropolita kérését, aki azentele olajat kért, amelyet eddig Kievből kapott volt. A kérést teljesítik. Eután megállapították a szófiai román kápolna felszentelésének időpontját. A szinódus mai ülésén folytatják az egyházegyesítési törvényjavaslat vitáját.

— Ünnepek a konferencia tartama alatt. A második országos konferencia alkalmával, mint ismeret s, különböző ünnepeket tartanak. Az előkészítő bizottságnak sikerült a vármegyeháza dísztermét az összes plenáris ülésre megnyerni. A prefektura kistermében ki lesznek állítva a Benoth Haalija és a Jehudith által rendezett héber zotivamu kézmunkák. 5-én, a megayító ülést követő estén a Haggibbor klubhelyiségében ismerkedési est lesz, mely alkalommal ünneppélyesesen leleplezik Herzl olajfestményü képét. Hetedikén este a Jehudith rendező ugyarott nagyszabású kulturstélyét egy díszelőadás keretében. Hetedikén este az Ivria héber kulturgyűlés tart kulturünnepeket a delegátusok tiszteletére ugyancsak a Haggibbor klubhelyiségében.

— Meghalt Tallán Béla báró. Budapestről jelentik: Báró Tallán Béla, az első Tisza-kormány volt földmiválsügyi minisztere, aki a háboru alatt az elfoglalt területeket adminisztrálta, hatvanhét éves korában Kiszombosban meghalt.

— Hadbírótság ítél a szenátusi merénylők perében. Bukarestből jelentik: A szenátusi merénylők bünperében az ügyesség átadta az iratokat a hadbírósnak, mert a merénylet elkövetésének időpontjában Bukarestben hadállapot volt kihirdelve.

— Általános sztrájk Triestben. Rómából jelentik: A fémipari munkások és a gyárosok között megegyezés jött létre és így a liguriai sztrájk megszűnt. A nápolyi vasutasztrájk vezetőit a kormány szabadon bocsátotta. Triestben proklamálták az általános sztrájkot.

— A nagyváradi püspök a királlyal. Bukarestből jelentik: Gróf Széchenyi nagyváradi katolikus püspök ma kihallgatáson jelent meg a királlyal.

— A román-jugoszláv határ. Temesvárról jelentik: A román-jugoszláv határ megállapító bizottság ma folytatta tanácskozásait a megyei prefekturán. A bizottság elfogadta azt az elvet, hogy a két ország között területkézserülésnek is lehet helye ott, ahol a békezerződés nem állapítja meg pontosan az új határt.

— Szervezik az állami munkakövetitő hivatalát. Az Uj Keletben megirtuk már, hogy az állam beszüntette az összes munkakövetitő magánvállalatokat. A Kolozsváron felállítandó állami munkakövetitő hivatal már szervezés alatt áll és január elsején megkezdi működését. A munkakövetitőszervezet a következő tagokból fog alakulni: a nagyipar részére: rendes tag dr. Dobó Ferenc, póttag dr. Wesselényi Sándor. A kisipar részére: rendes tag dr. Nagy János, póttag Orbán Tivadar. Kereskedők részére: rendes tag Rózsa Mór, póttag Katz Ignác.

— A köztisztviselők katonai felmentése. A belügyi államtitkárság mellett működő katonai iroda felszólította az összes közhivatalosokat, hogy írják össze azokat a tisztviselőket, akiket mozgósítás esetén nélkülözni nem lehet. A katonai szolgálat alól az 1880—1886. születésű altisztai vagy közkatonai rangban leszerelt közhivatalosok, míg a tisztiek korra való tekintet nélkül mentesíthetők. Az összejátsba nem vehetők fel azok a tartalékos tisztiek, akik nem folytatták a román hadseregbe való felvételért, valamint azok az altisztek sem, akik ellenőrző szemén nem jelentek meg.

— Múzdonyokat kapnak a marosmenti fatermelők. Bukarestből jelentik, hogy a központi legfőbb szállítási bizottság tegnapi ülésén tárgyalta a marosvölgyi fatermelők kérését, hogy naponta 30 vagonból álló vonatot bocsássanak rendelkezésükre, hogy Galacba épületefát szállítsanak. A bizottság a CFR. vezérigazgatójának referátuma alapján úgy határozott, hogy a vagonhiány miatt a kocsiikat nem bocsátja rendelkezésre, azonban ha a fatermelők vétel, vagy kölcsön útján tudnak kocsiikat szerezni, úgy a vasut köteles a múzdonyokat rendelkezésre bocsátani.

— Radulescu szigurancafőnök felgyógyult. A kolozsvári lapok megirták, hogy Radulescu szigurancafőnök két napig súlyos betegen feküdt lakásán egy vendéglőben étkezés közben szerzett mérgezés következtében. Radulescu szigurancafőnök munkatársunk kérdésére kijelentette, hogy erős hűlés döntötte ágyba két napra és felpülése után meglepetéssel olvasta a mérgezésről elterjedt közszá hirt. A szigurancafőnök különben teljesen egészséges már és hivatalát rendesen ellátja.

— A „Bohéme” a román operában. Hétfőn, november 28-án a román opera a „Bohéme”-et mutatja be amelyben először fog a kolozsvári közönségnek bemutatkozni Stefania Indăneanu asszony Musette szerepében. Mimit Dicescu kisasszony, Rudolfot pedig Grozavescu fogja kreálni. Kifűnő alakítást nyújt Marcel szerepében Apostolescu is. A rendezés Pavel Constantin vezetése alatt fényeset fog produkálni. Az opera előadása minden tekintetben ki fogja elégíteni a közönség várakozását.

— A Lugosi Cionista Egyesület az elmúlt vasárnapon tartotta ezévi rendes közgyűlést a tagok nagy érdeklődése mellett. Az intézőbizottság jelentéséből kitűnik, hogy az egyület a „Mirjam” cionista leányegylet támogatásával két kulturstélyt, egy Herzl-gyász-ünnepelet, téli és nyári mulatságot, a Leányegylet négy irodalmi és zenedélutánt, Chanuka-ünnepelet, egy musedélutánt és egy teadélutánt rendezett, mind nagy sikerrel. Az egyület az elmúlt évben 14000— leivel járult az E. Zs. N. Sz. szervezeti alapjához, 80000— leit gyűjtött a Zs. N. A.-ra, 1000— leit adományozott a Menzának, 1.600— leit az ukrájnai menekültek segélyezésére. A sékelaekió ezévhen is kielégítő sikerű volt, 456 sérelt fizettek be, tehát a zsidó lélekszám több mint negyede fizetett Lugoson sékelt. A közgyűlés kebelében dr. Deutsch Mór elnök és volt kongresszusi delegátus beszámolt a karlsbadi világkongresszusról. Az egyület vezetőségének egyhangu megválasztása után ért véget a közgyűlés. A választás eredménye a következő: Elnök dr. Deutsch Mór. I. B. tagok Barát Fűlöp, Bruder Aladár, Dezső Ervin, Deutsch Béla, Deutsch Zoltán, dr. Földvári Róbert, Fényes Bernát, Hammermann Jenő, Hermann Sándor, dr. Kirschner Arnold, id. Neumann Miksa, Neumann Miksa, Neumann Hugó, Neumann Irén, Singer Jágó, Saidon Dalma, Schönauer Ella, Türki Alfréd, dr. Weinberger Jágó, özv. Wechsler Lipótné. Konferenciai delegátusok: Dr. Deutsch Mór, dr. Kirschner Arnold, dr. Weinberger Jágó, Neumann Miksa, Stern facsádi rabbi, Deutsch Béla, Hammermann Jenő, Sebők Elek, özv. Wechsler Lipótné, Schönauer Ella.

— Letartóztattak egy hétégu betörőbandát. A kolozsvári rendőrség esűtörtökön letartóztatta Gál János, Soltesz Ádám, Péntek Gyula, Lebovics Izsák és Salamon Ábrahám foglalkozás nélküli fiatalembereket, akiket több betörés elkövetésével gyantsítottak. Vállaltasuk során beismerték, hogy a Botanikus-kerti, a Bánffy-uteai és Széchenyi-téri betörést ők követték el, több bűntettot azonban tagadnak. A betörők nyáron át a városon kívül egy szénaboglyába hordták össze a lopott tárgyakat, ahol a detektívek több arany és ezüsttárgyat megtaláltak. A nyomozást Ilea és Floreán detektívfőnökök vezették.

— A Benoth Haalija ma délután három órakor fontos megbeszélést tart a Szövetség irodájában. Az egyesület felkéri összes tagjait, hogy a gyűlésen teljes számban jelenjenek meg.

— Templomfosztogatás Désen. Désről jelentik: November 24-én éjjel ismeretlen tettesek felfeszítették a nagy zsinagóga jobboldali ajtaját és azon behatolva feltörték a falba beépített perselyt, amelyből ellopták a benne levő kb. 500 leit. Elvitték továbbá a felolvasó asztal terítőjét és leszakították a frizyáda függönyét. A rendőrség nyomozza a tetteseket.

A zsidó négyzet teatérije.
Ma, szombaton este fél kilenc órakor tartja a kolozsvári zsidó jótékony négyzet ideai első teatérijét az általa fentartott napközi gyermekotthon javára. A táncos egybekötött teatérijét a Newyork-szálló földszinti helyiségekben tartják meg.

**Megszűnt a bécsi tőzsde-
sztrájk.** Bécsből jelentik, hogy a több nap óta tartó sztrájk után holnap felső intézkedésre újra felveszik a forgalmat. A tőzsdei magánforgalom különben már tegnap megindult. A dollár árfolyama 6200, a magyar koronáé 690, a márkáé 23-24, a cseh koronáé 65-72, a lele 44 és a dináré 88 volt.

A külföldi pénzügyteljesítések.
Megirtuk, hogy a minisztertanács határozatában tiltotta meg Románia területéről a külföldre való pénzügyteljesítést. A rendelet szövege azonban olyan savoros, hogy az érdekelt kereskedők ma sem tudják, hogy a rendelet kivételei miképp alkalmazandók. A minisztertanács határozata ugyanis kimondja, hogy a Banca Nationala mellett működő ellenőrző bizottság engedélyt adhat pénz, hitellel, folyószámlahitel és csekk külföldre való átutalására. A kereskedők eleinte azon a véleményen voltak, hogy a bizottság engedélye nélkül semmilyen összeget nem lehet átutalni, holott a rendeletnek egy kevésbé világos szakasza megengedi, hogy reális üzleti alapon álló átutalások 100 ezer leig egy-egy cég részéről havonta eszközölhető. Bizonyos, hogy ez az engedély is megkönnyíti a külfölddel való kereskedelmet, amely igazán nem bonyolítható le még közepes cégek részéről sem a megengedett csekély összeggel. Vidéki kereskedő pedig nem rendezkedhetik be arra, hogy a munkatorlás miatt a nehézségesen működő ellenőrző bizottsághoz folyamodják minden egyes esetben Buzarestbe. Kolozsvár kereskedelmi érdekeltségei szorgalmazni fogják, hogy a Banca Nationala kolozsvári fiókja mellé is delegáljon ellenőrző bizottságot a ruházatok azt fel a buzarestihez hasonló hatáskörrel.

A kiadóhivatal közleménye: Tisztelettel kérjük helyi és vidéki i. előfizetőinket, hogy a lap késedelmes kézbesítését kiadóhivatalunknál jelentésük be, hogy a gyors és pontos kézbesítés iránt intézkedhessünk.

KÖZGAZDASÁG

Az osztrák vasutak ráfizelnek a tranzitforgalomra
Elkeseredés a kényszerárfolyam miatt

— Az Új Kelet tudósítójától —

A napokban zárták le az osztrák közlekedésügyi minisztériumban az államvasutak mérlegét, amelyből kiderült, hogy az osztrák államvasutak deficitje ez idő szerint túlhaladja a 25 milliárdot. A deficit kiegyenlítésére most emelik fel a személy és áru viteldíjakat. Ezzel kapcsolatosan nagy elkeseredés mutatkozik a békeszerződésnek az utóállamok tranzitjára vonatkozó intézkedése ellen. A kormány ugyanis csak a belső viteldíjakat emelheti, mert a tranzitforgalomban a békeszerződés teljesen megkötötte az állam kezét. Ez a tehetetlenség most nagy elkeseredést idézett elő osztrák gazdasági körökben, ahol sürgős segítséget várnak.

A békeszerződés után Németország annyira összezsugorodott, hogy egész vasúti teherforgalmának 70 százalékát ma a tranzitforgalom teszi ki. A tranzit forgalom viteldíjait azonban a békeszerződés állapítja meg és ezek olyan alacsonyok, hogy nagymértékben hozzájárulnak az államvasutak deficitjéhez. Ausztria ezeket a tételeket nem emelheti fel és így az utóállamok javai, a valutadifferenciát is figyelembe véve, számba sem jövő összegekért haladnak át Ausztria területén. Minden áthaladó vagonra Ausztria határozottan ráfizet.

Ezt a helyzetet immár tarthatatlannak tartják és amennyiben a portorosei konferencia erre a bajra nem talál megoldást, akkor más úton fogja az osztrák állam szorgalmazni ennek a súlyosan igaztalan rendelkezésnek megváltoztatását.

Zürichi tőzsde. Nyitás nov. 25.-én
Berlin 185, Newyork 528, Milánó 2155, Prága 555, Budapest 55, Zágráb 170, Varsó 18, Bécs 17, osztr. kor. 12.

A kereskedelmi kamarák küldöttsége Averescu-nál az idegen tartozások ügyében. Bukarestből táviratozzák: Az ország kereskedelmi kamaráinak egy küldöttsége jelent meg tegnap Averescu miniszterelnöknek, akinek memorandumot nyújtottak át a kereskedők külföldi tartozásainak fizetésére vonatkozólag. A miniszterelnök között a küldöttséggel, hogy elisméri a helyzet nehézségeit és biztosítja a kereskedővilágot, hogy a kormány megteszi a szükséges intézkedéseket a helyzet könnyítésére. Reméli, hogy a pénzügyminiszternek sikerülnei fog ezt a kérdést a külföldön közvetlenül elintézni. Hangsúlyozta, hogy az ország gazdaságának megmentése képezi a kormány főgondját.

A kormány megvásárolja a beszarabiai magánvasutakat. Bukaresti jelentés szerint a kormány tárgyalásokat folytat a beszarabiai magánvasutak megvásárlása végett. A kérdéses vasútvonal 380 kilométer hosszú és 500 millió leire van becsülve.

Egy millió értékű román érepcsúzt találunk Németországban. Bécsből jelentik: A wiesbadeni román bizottság, amely a Németországba elvitt anyagok visszaszállításáról gondoskodik, 2 hordó és 114 láda régi román rézpenzt talált, melynek értéke több, mint egymillió. Ezt a megszállás idejében az államkincstár pincéjéből vitték el. A román kormány erélyes lépéseket tett a német kormánytól, kérve az elszakított tárgyak sürgős visszaküldését, hivatkozással a békeszerződés idevágó pontjaira.

Nemzetközi valutakonferencia Párisban. Párisból táviratozzák: A francia pénzügyminisztériumban megnyitott a nemzetközi valutakonferencia, amelyen Franciaország, Belgium, Olaszország és Svájc képviselői vesznek részt.

Ausztria kereskedelmi tárgyalásai. Bécsből írják: Ausztria, Lengyelország és Olaszország között Bécsben a napokban kereskedelmi tárgyalások indulnak meg. A tárgyalások anyagát a bécsi kereskedelmi kamara készíti elő.

Valutapiac:

Prága, november 25. Lei 70-50, dinár 120-75, márká 3397-50, leva 61-75, svájci frank 1792-—, norvég korona 1353-50, dán korona 1753-—, svéd korona —, lira —, francia frank 639-50, font sterling 379-50, dollár 24-75, osztr. kor. 118-—, holl. for. 8398, belga frank —, lengyel márká —, magyar kor. —.

Berlin, nov. 25. Bukarest 205-75, Amsterdam 10114-85, Brüsszel —, Kristiania 3998-—, Kopenhága 5219-75, Stockholm 6643-85, Helsinki —, Róma 1161-30, London 1138-85, Newyork 284-48, Páris 1888-—, Zürich 5405-65, Madrid —, Bécs 893-—, Prága 295-75, Budapest 3046.

Zürich, nov. 25. Bukarest —, Berlin 180-—, Amsterdam 137-90, Newyork 528-—, London 2110-—, Páris 3716-—, Milánó 2165-—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Kristiania —, Madrid —, Prága 555-—, Budapest 57-50, Zágráb 175-—, Buenosayres —, Varsó 18-—, Bécs 17-—, osztr. lob. kor. 12-—.

Budapest, nov. 25. Lei 648-—, napoleon 8070-—, font sterling —, leva —, dollár 300-—, francia frank 64-—, márká 360-—, lira 8600-—, osztr. kor. 1462-50-—, rubel 58-—, szokol 947-—, svájci frank —, dinár 1155-—, lengyel márká 20-—.

„Volt idő Angliában, amikor újjal mutattak arra a férfire, aki nem viselte a monetszárdok khaki-ruháját; eljött az idő, mikor újjal fognak mutatni arra a zsidóra, aki elzárta szivét népe ügyével szemben. (Chaim Weitzmann. Londoni konferenciai Keren-Hajjeszód-vita.)

SZÍNHÁZ

A Jehudith művésztje. Nagy érdeklődéssel várják Kolozsváron és vidéken is a Jehudith művésztjét. Művészkörökben is figyelemmel kísérik a többheti előkészületekből kibontakozó eseményt. A tegnapi főpróba sok igazi művésztehetséget mutatott be a meghívott újságíróknak és művészeknek, akiket a színpadon előadó sokszínű tehetség valóságos meglepett. Azokon kívül, akiket már tegnap megemlítettünk, ügyes játékkal és táncos a következők segítik diadalra az együtttest. Az egyptomi táncjelenetben Palmutter Sári, Guttmann Edith, Biss Maria, Deutsch Kató, Baumzweig Mirjam, Nusbaum Ilonka, Harnik Annus, Tüköri Tuci, Léb Berta, Bilkei Margit, Schwartz Alice, Heller Lilly, Szabó Éva, a pantomimben Guttmann Elza, Léb Regina, Török Rózi, Sipos Madi, Sipos Pista, Hoffmann Magda és Alice, Radó Erzsébet, Szabó Ella, Sipos Margit, Grünbaum Sári, Glück Erő, Farkas Lajos, Noé Adolf, Sándor Zoltán, Schwartz Sándor, Kasztner Andor, Cikodi Pál, a „Közgyűl a Négyzet” című vígjátékban Braun Böske és Zelig Jenő, Hoyesmanns drámájában pedig Guttmann Elza és Diamand Elemér.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Szombat d. u. 8 és fél órakor: A kék felvet a pénz. (Negyedik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal, előadó tanár: Dr. Kiss Ernő.)
Szombat este fél 8-órákor: Othello, (4-edszer. Operahelyárakkal. Napibérlet 54. sz. B.)
Vasárnap d. u. 8 fél órakor: Gül Baba, (74-edszer. Olcsó helyárakkal.)
Vasárnap este fél 8-órákor: Sulamith. (Új szereposztással. Napibérlet 55. szám C.)
Hétfő: Offenbach. (Operettújdonosság, 8-adszor. Rendes helyárakkal. Általános bérlet-szűnetben.)
Kedd: Mignon. (R. Lorbeer Ilona fölépésével. Operahelyárakkal, Operabérlet 10. sz.)
A másorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztárából.

Színházi iroda hírei:

Szivárvány. A legújabb irodalmi csemegét kínálja a jövő hét másora Kolozsvár közönségének: Egy Mikszáth-premier. Három ragyogó Mikszáth-novella fog a színpadon drámai köntösben megjelenni: A Tavaszí rügyek, Frivol akta s Grisis hitelbe vett bort. A drámai köntös ezekre a nagyszerű drágakövekre Hevesi Sándor dr. alkalmazta. Bizonyos, hogy a Szivárvány szerda esti premierje az idei évad legnagyobb színházi szenzációjává fog kinőni. A színház személyzete a legnagyobb kedvvel és ambícióval készül a Mikszáth-premierre. Csaknem mindenki játszik benne, még pedig Szentgyörgyi István is, új szerepet vállalt az első darabban. — Othello és Mignon. Szombaton este negyedszer fogják előadni Verdi grandiózus alkotását, az Othello-t. Kedden este R. Lorbeer Ilona fölépésével a Mignon kerül színpadra. Mind a két előadást operahelyárakkal tartják meg, az Othello-t rendes napibérletben, a Mignon-t operabérletben. — Vasárnapi előadások. Két előadás lesz vasárnap a Magyar Színházban. Délután fél 4 órákor a Gül Baba c. operettet adják, Gábor diák szerepében Aggházi Melindával olcsó helyárakkal. Este fél 8 órakor Goldfaden híres héber operája, a Sulamith kerül színpadra először az évadban.

A mozgó művészet: Uránia-mozgó: Szombaton és vasárnap, megkapó amerikai családi dráma. Egy oktanulni féltékeny férj és felesége, elhagyják egymást, de kis leányuk összebékíti őket. — Apolló-mozgó: Szombaton a nagy Dorian-száger, Hemső szigete, Stirndberg híres regénye filmen. A rejtelmes távoli északi világot, a svéd szigetek életét és a filmre, egy öreg-asszony végzetes szerelme keretében. Vasárnapról a két keresztrefeszített, szerelmi dráma, főszerepben a kintinó olasz filmstar, Italia Almirante Manzi. Csodás, könnyekig megható történet. Egy asszony, ki maga a jószág és önfeláldozás, halálba sodor két testvérét. — Egyetem-mozgóban: Szombaton és vasárnap az Atlantic filmvállalat amerikai újjonságainak egyik legérdekesebb, legszenzációsabb darabja, a Halálarcu ember. Egy szörnyű tragédiát adja plasztikus képekben, ki az emberek üdözése miatt elrejtőzik a világ szeméi elől és földalatti magányában, embertársai elpusztításán dolgozik. Egyszer egy leányt sodor utáiba a sors, az szánakozó könnyet ejt rajta. A szerencsétlen üdözött, erre föladja a világrontó terveit és megöli rettentő estét.

A Zs. N. A. kizárólagos feladata földet vásárolni Palesztinában mezőgazdasági célokra. A vásárolt föld a zsidó közbizsereg tulajdonát képezi s el nem idegeníthető

Egy acajta 25 L, 100 fa egy kert, 1000 fa egy liget, egy duna 125 Lei, Náchla 12.500 Lei. Jährszelt-alapítvány 1250 L. Arany-könyvi bevezetés 1000 L.

Az Erdély, Bánát, Máramaros és Körösvidék területéről befolyó összegnek felvitelére egyedül a Kolozsvári (Szentlélek-u. 1.) székelő Erdélyrészi Iroda jogosított, mely minden az Uj Kelet-hoz kimutatott összegért közvetlenül az Alap központi főirodájának (Mag. Heuletr. 5.) tartozik felelősséggel

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodájának kimutatásai

Az 5883-ik év márciusában hó 15-22-ig (1921. nov. 16-28-ig) a következő adományok folytak be:

Általános adomány	1.279 -- L
Földadomány	5.204 -- "
Persely	537-25 "
Templomadomány	810 -- "

Összesen: 6.080-25 L

Általános adomány

Nagyvárad: A mizrahi csoport által fentartott háber óvoda növendékeinek mazkir-megváltás gyűjtése: Mittelmann Salom 22--., Kertész Gabi 18-50., Salcer Lindel 15--., Hitter Anna 10--., Sonnenwirt Agnes 20--., Mezei Mirjam 50--., Weisz Hédi 14--., Goldstein Klára 50--., Benedek Gusztáv 100--., Stern Hósi 50--., Blum Hajnalka 187--., Krausz Olga 6--., Gótfried Irén 78--., Guttmann Bella 20--., Waldner Chaim 32--., Stern Klára 81--., Leitner Teréz és Zórách 46-50., Stern Olga 15--., Weiss Ilonka 28--. (814--). Dr. Kohányi Rezső és neje 100--. és Kun Gyula mazkir-megváltás címen 50--., Roth Andor 50--., Berkovits Annus Belényes 45--. Szászváros: Mazkir-megváltást gyűjtöttek: Junger Dezső 65--., Berkovits g. t. 48--., Abraham g. t. 87--., Weisshaus György g. t. 22--., Vas Laci, Pista és Zoli 22--., Nuszbaum Irén g. t. 6--. (200). Kolozsvár: S. I. 20--. 1.279--.

Jaar Transzilvánijja

A Nagyvárad Cionista Szervezet I. ligetje

Blum Izidor né. Sonnenschein Jozsefin kertje

Wolf Rózi gyűjtése: Friedl József 100--., Irom Helén nevére Beck O. és Goldstein Matild 164--. (Befelt, befolyt 2048-50 = 100 fa) 264--
A Nagyvárad Zsidó Lyceum Igazgatójának kertje
Horbácz Irén nevére 10 fa, Nuszbaum Samuel Lóránd Péter Smuel nevére 3 fa (Eddig befolyt 1241-50 = 50 fa) 576--

A Mirjam Lednyegylet kertje

Irom Helén 25--., Blum Zsigmondné megbold. Blum Tibor nevére 50--., Goldstein Böske 150--., Gutfried Aranka nevére Lichtmann Kornél 45--., Silberstein Lenke 80--., Gutfried Lea és Gizella 125--. 10 fa = 250--., Altmann Anna felügyelete alatt Ganz Rózi, Berger Magda, Motzen Béla és Kohn Klári mazkir-megváltás gyűjtése 150--., Sternberg Andor Fugyivárhely és Zichermann Ilonka Reszepsikolt eljegyzése alkalmával 20--. (Eddig befolyt 635-- = 26 fa) 635--

(A N. C. Sz. I. ligetje eddig befolyt 4720-- = 207 fa.)

A Székelyudvarhelyi Zsidók ligetje

Sámson Irma és Hirsch Lajos kertje

Hirsch Rezsőné és dr. Weiss Fülöp nevére esküvőjük alkalmával: Hirsch Hermann 20 fa, Hirsch Lajos, Pollák Béla, Sámson Lajos 4 fa, Hirsch Márton, Weiss József 2-2 fa, dr. Fekete Samu, Israel Sári, Löbl M. és neje, Salamon Ferencné, Weisz Mór 1-1 fa (Eddig befolyt 2.240-- = 90 fa.) 1.020--
(A székelyudvarhelyi Zsidók ligetjébe eddig befolyt 3.392 80 = 278 fa.)

Kertek

A Szászvárosi Zsidók „Herst” kertje

Lobstein József 125--., Goldmann Samuel, dr. Löwenstein Lajos, Vass Gyula 100-100--., Mangel Vilmos, Nuszbaum Manó, Freirich Jakob, dr. Radó Izidor, Stern Manó, Stern Nándor, Deutsch Rezső 50-50--., Ábrám József, Baum Mór, öz. Farkas Jakabné, Gótsch Adolf, Hammermann Sándor, Junger Samu, Kohn Mór, Löwy Izidor, Issák Ignác, Mayer Ignác és Jenő, Mare Samuel, öz. Schwarz Ignác, Steiner Fülöp, Stern Vilmos, dr. Leitner S., Weisz Dezső, Weisshaus Vilmos, Seiler Vilmos, Rosner Armin Rubinstein Albert 25-25--. kisebb adományok 10--. (Eddig befolyt 1.285-- = 51 fa.) 1.285--
(Jaar Transzilvánijjába eddig befolyt 259.707-42)

Persely

! Minden zsidó házba egy perselyt !

Székelyudvarhely: Mózes Samu Székelyszombor 81--., Apfelbaum Hermann 38--., Öz. Hirsch Mihálmé 85--., Iszakovits Bernát 34--., Löbl Mendel 30--., Dr. Kálmán József 25--., Markovits Mátyás 22-25., Gottesmann Vilmos 21-75., Apfelbaum Antal 18-50., Dr. Weisz Fülöp 17--., Swächter Jenő 15-75., Szöllösi iroda, Guttmann Samu 15-15--., Hirsch M. D. 14-25., Klein Mór 14--., Cseh Lipót, Dávid Jakab 12-12--., Grünsann Adolf, Strasser Isván 10-50-10-50., Hirsch Gyula, Sámson

Lajos, Lebovits Géza 10-10--., kisebb gyűjtés 39-25 (501-75), Nagyvárad: Dr. Markovits Ignác 86-50. 587-25.

Templomadomány

! Gondoljatok a Tétra előtt a Zs. N. A.-ra

Székelyudvarhely: Szöllösi Samu 200--., Hirsch Hermann 100--., Dr. Kálmán József, Mózes Samu Székelyszombor 50-50--., Guttmann Samu, Löbl Mendel, Sámson Lajos 20-20--., Gottesmann Vilmos, Stein Ábrám 10-10--., Spitzer Mihály, Lebovits Géza 10-10--., kisebb adományok 10--. (510--.) Magyarországon: Brunner Jakab 100--. 810--

Összesítés

	Kivetelt	Befolyt
Nagyvárad	2388-50 Lei	60000-- Lei
Székelyudvarhely	2086-75 "	6500-- "
Szászváros	1485-- "	1800-- "
Magyarországon	100-- "	200-- "
A többi helységekből	20-- "	531800-- "
Összesen	2800-25 Lei	608210-25 Lei

Jelen számban: 9080-25 Lei
Az összegyűjtendő 600.000 L-ből bef. 243198-55 Lei

A Nagyvárad „Mirjam” Zsidó Kulturális egyesület javára felfizettek: Schwarz Lajos 40--., dr. Adonyi 30--., dr. Balla Vilmos, dr. Spitzer Márton, dr. Friedl János, Rippner Farkas, dr. Winkler Mór, Borgosék leányuk Kitty Judit felgyógyulása alkalmával 20-20--., N. N. 15--., Kezstenbaum, Klein 10-10--. Összesen: 235--.

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Feladás szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMÁ kiadóvállalat részv.-t.
Szerkesztőség: Geza Ra. Partinad (voti Farus József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
Fiókhivatal: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
Árad, Str. Alexandri 1.
hivatal: Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Árverési hirdetés.

Az ártott közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy a „Pfeffermann Testvérek és Brief Dávid” nagyfival cég kérelmére a tőle az „Erdélyi Faipar Rt.” kolozsvári cég által megvásárolt, de át nem vett, részben 1919. évi tőli, részben 1920. évi nyári és téli döntésű, 90%-ban lucfenyőből és legfeljebb 10%-ig jegenyefenyőből termelt, körülbelül 2100 köbméter kővő gömbfa, mely részben Nagyvára körében, a besztroci erdőgazgatóság iparvágányának mentén, részben Kisilván, a vasúti állomás mellett van elhelyezve, a K. T. 352. §-ának értelmében iroda-helyiségben 1921. évi december hó 12. napján délelőtt 10 órakor közbenjövetelem mellett megtartandó árverésen a késedelmes vonó költségére és veszélyére a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az árverés alá kerülő gömbfának a helyszínen való megtekintése végett a „Pfeffermann Testvérek és Brief Dávid” cégnek nagyfivali irodájában az üzleti órák alatt bármikor jelentkezhetni. Ugyanott, valamint saját igazsághelyiségben a hivatalos órák alatt az árverési feltételek is megtekinthetők.

Bistrita, 1921 november hó 19. napján.

Dr. Schiffhämmer Alfréd ak.
közjegyző.

Függőlámpák, táblalámpák és mindenféle világítási cikkek.
Préselt üveg áruk
ornament tábla, ablaktapasz valamint kristálytőker, csiszolt és festett üveg áruk és porcellán áruk raktáron vannak.
Kérjen árajánlatot Romlós Testvérektől Oradea-Mare Nagyvárad

Keretlámpák — Disztárgyak

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblalüveg, karlsbadi porcellán és Dittmar-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán, nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga (voit Zöldfa-utca) 4.
Telefon 71 1288
Pontos és szolid kiszolgálás

Grünwald
Üvegcsiszolda, tükrörárugyár és épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16
tudatja, hogy. tükrözüveg-szállítmánya megérkezett!
Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök ujrafoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/15 coil) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblalüvegek állandó nagy raktára

Szikvizgyár
200 üveggel eladó
Cím a kiadóhivatalban.

Ujrafoncsorozás! **Fintükrök gyártása!**
PÉCHY ÉS TÁRSA
MODERN ÜVEGCISZOLÓ és TÜKRÖRÁRUGYÁR
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u) 20 sz. megkezdte
Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vasárnapon kézzel 2 lel.
Legtöbb apróhirdetés ára 10 lel.

Háziasan jól nevelt leányomat férjhez adnám csakis cionistához. Hozomány 50.000 lei. Csakis tényképpel ellátott ajánlatok és komoly urak pályázzanak „Tradicio” jellegére az Uj Kelet nagyváradi fiókiadóhivatalába

Kellő jártassággal rendelkező mérlegépés könyvelő és lovelő nyomdávalalathoz kerestetik. Ajánlatok délelőtt 12-1 óra között az Uj Kelet kiadóhivatalába kértetnek.

Városi bunda viszsamaradt valódi Silskin, alkalmi árban eladó. Farkas és Simon szabóknál Viz-utca, Óvár.

Szombat délutáni ifjúsági előadáson eveszett zöld barsonyokkal egy gyöngyház gucker, III. r. bal tamlásszéktil az ajtóig. Megtalálója magas jutalomban részesül — Bluminnál, Deák Ferenc-utca 38.

Szobákat keresünk — megfelelő díjazás mellett december 4-től 6-ig a Konferenciára érkező vendégek számára. Bejelentéseket 20-ig kérjük a kiadóhivatalba.

Röfös segéd állást keres, ki az engros és detail árusításban jártas, valamint a román, magyar, szláv és a szláv nyelvet bírja. Leveleket „Megbízható 2” jellegre a kiadóhivatalba kér.

28 éves borkereskedő alkalmazást keres. Ajánlatokat „Börös” jellegre — kiadóhivatalba kérünk.

Kétszobás elvtársakat középiskolai vizsgáira garantálva gyorsan elkészít Braun Mór, Szilágycseh.

Gép- és gyorsírású perfekt magyar, német — azonnali beépésre kerestetik Mandula Zsigmond iroda, Calea Regele Ferdinand 110. Románul és franciául tudók előnyben.

Jó házból való fiú tanulónak felvétetik. Steinberg, Jókai-u. 6.

Ezr. családnál fiatal-ember ebéd, vacsorát — esetleg teljes ellátást kaphat. Egyetem-u. 5, ajtó 3.

Pianistát keresek kérlek. Cím a kiadóhivatalban.

Orth. שבת abonama ebéd, vacsora napi 11 lel. Strada Avram Iancu, volt Blasiini.

Schulz Arnold Import-Export Timisoara

Közvetlen behozatal: Gyarmat-festék, vegyíráruk és lakkokban.

Flerarie „BARZEL” vasúzet
CLUJ—KOLOZSVÁR,
Piata Mihailu Viteazul 13. — Telefon 10-49

A Temesvári Gyapjúipar Rt.
Kolozsvári fiókiadójában:
Gal. Viktoriel (Kosztka Lajos n.) 24
eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek
En-gros és en-detail!
HARISNYAÁRUK EN-GROS!

FRÄNKL EMÁNUEL és KLEIN SÁMUEL
1196 **kézműipari nagykereskedése**
Cluj, Piata Vt. Mihailu (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

KRISTÁLY
Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: Ifjú, rum különlegességeit. Elsőrendű posztoit és borait. 1210 Szess nagyraktár

Azonnali szállításra raktárról
ajánlunk korlátlan mennyiségben versenyen kívüli árakban:
Függő és fali lámpát, lámpatestet, üveg és bádognécszet, lapos és mécsésőt, lámpabelet, fehér lámpacsővet, kézi és istálló lámpásokat olajnak és gyertyának, 1-a zománcozott edényt, patent és „Duly” lakatot, 1-a fűrészesőrt, csizmapatkót 0-25-ig szeggel, Mody és francia kovácsolt csizmapatkószegget, recésfejű talpszegget, burgonyaprészeket, Bikszi: ásványvizet, „Aida”, „Samum”, „Altesse”, és „Flor Austria” cigarettapapírt és hüvelyeket, patentkapcsot, Eredeti gyári árban kolozsvári Heinrich-féle pipere szappant, Benes féle „Pyram” és „Medve” védjegyjű békebeli minőségű terpentines cipőkrémet és bőrtisztító szereket, Zamfirescu és Berindei-féle főző és desszertesokoládot. **Saját gyártmányu paraszt-, divat- és gúrtlerpípát.** Összes norinbergi és rövidárak állandóan raktáron. — Ajánlat iránti felszólításnál a kívánt mennyiség megjelölését kérjük.
FRATII MIRSCH TESTVÉREK, Simion-Silvaniei (Szilágyssomlyó)

VERDUN-LAKATOK megérkeztek. — Kaphatók: BABOS, REMÉNYIK és BARZEL vaskereskedőknél. Vözerköp. BÉDŐ és LEVI Cluj, Piata Unirii 34.

Első Erdélyrészi Ékszerárnyár
... CLUJ—KOLOZSVÁR, ...
Strada Xenopol (Szappin-utca elején)
Allandóan raktáron tart saját készített mőnyű láncot, gyűrűt, karkötőt stb.
Vállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását
Fogászati arany és forrasztó
Kuzal és lemez arany- és ezüstben
Törmelék arany beváltása
Telephon 2-13 Telephon

Olcsó bevásárlási forrás **Feiner Testvérek**
rövid, bazar és játékaru nagykereskedésükben
Cluj, Calea Regele Ferdinand (Wesselényi-u.)

Citrom, narancs, mandarin és füge
érkezett Olaszországból
Katz és Bernát céghez
Cluj, Piata M. Viteazul 34. Telefon 3 97

Figyelem!
A napokban jelenik meg Feuerstein Kálmán új könyve:
A zsidó kérdés és annak megoldása a cionizmus

Megérkeztek a **„HERCULES”**
1264 cipőárnyékba Str. Reg. Ferd. 5 nagy választékban női- és férfi cipők

Vas- és edénykereskedők figyelmébe!
Értesítem a t. vevőimet, hogy az érkezett „Ausztria” brünni gyártmányu barna/granit, kék/fehér, feh r/fehér, fehér/aransyásvál és Torsain: zománcozott lemez edény árusítását e hó 28 án kezdem meg. Utban van további két vagon zománcozott lemez edény, három vagon öntött vas edény és egy vagon különböző háztartási cikkek. — A nagy keresletre való tekintettel kérem szükségletüket mielőbb személyesen fedezni.
Tisztelettel **FRIEDMANN M. C.** Cluj-Kolozsvár, Str. Dacia (volt Radák-utca) 5. sz.

Kadima kiadóvállalat Rt. kiadása, Cluj—Kolozsvar.

„Glória”
kötött, szövött és rövid-áru nagykereskedése.
Cégtulajdonos:
MIMRE LAJOS
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 30.
(Széki palota)

Megnyílt a forgalom!
Tisztelettel értesítem a vevő körömet, miután a póstaforalom lehetővé vált, módomban áll 1107-1 gyorsan és pontosan vevőimet a legjobb és legolcsóbb minőségű áruval kiszolgálni. — B. rendeléseiket elvárva — teljes tisztelettel
Winkler Mór és Társa
szalámigyár

A BÉCSI DIVAT SAISON-ÚJDONSÁGAI MEGÉRKEZTEK
VELOUR
DUVETIN
HOMESPUNS
SHEFLAN
GYAPJU TRICOT
SHOTIS
VELOURCHIFFON
ANGOL RUHA-BÁRSONY
CREP DE CHIN
CHARMANT
MAROSEN
CREP GEORGET
FANTASIE
AZ ÖSSZES DIVATSZINEKBEN OLCÓSÓ ÁRAK!
GRÜNWALD ÉS STEINER
NŐI DIVATKÜLÖNLEGESSÉGEK ARUHAZA
CLUJ, PIATA UNIRII No. 12